

Vi behöver känna förtroende, vi behöver höra ord som stämmer och inte bara de ord som låter bra. För barn gör ju som du gör och inte som du säger.

- Tjej, 14 år

2022

Ungdomskollen

EN FOLDER TILL FÖRÄLDRAR I DANDERYDS KOMMUN

Innehåll

- 01**
ALKOHOL, sid 4-7
- 02**
NARKOTIKA, sid 8-10
- 03**
TOBAK, sid 11
- 04**
PSYKISK HÄLSA, sid 12-13
- 05**
POSITIVA FÖRÄNDRINGAR, sid 15
- 06**
AVSLUTNING OCH KONTAKT, sid 16

STOCKHOLMSENKÄTEN är namnet på den livsstilsstudie som Danderyds kommun tillsammans med 24 andra Stockholmskommuner använder som mätverktyg över ungdomars fritidsvanor och välbefinnande. Enkäten genomförs vartannat år av elever i grundskolans årskurs 9 och gymnasiet årskurs 2. Resultaten jämförs på länsnivå såväl som över tid i hemkommunen.

Stockholmsenkäten visar bland annat på ungdomars upplevda trygghet, deras psykiska hälsa, konsumtion av alkohol, narkotika, tobak (ANT) samt föräldrarollen kopplat till detta. Resultaten för Danderyds kommun har under lång tid visat på höga siffror gällande brukandet av alkohol, narkotika och tobak. Inte minst i jämförelse med övriga kommuner i Stockholms län. Siffrorna från 2022 visar dock på vissa positiva förändringar, bland annat när det kommer till alkoholkonsumtionen bland pojkar i årskurs 9.

Inom kategorierna alkohol, tobak och narkotika samt psykisk hälsa syns märkbara skillnader i statistiken baserat på könstillhörighet. Flickor uppger i högre utsträckning en sämre upplevd psykisk hälsa samt en något mer utbredd konsumtion av alkohol. Pojkar uppger generellt en bättre psykisk hälsa men ligger högre i siffror gällande bruk av narkotika och traditionellt snus.

Citaten i texten är bland annat hämtade från projektet Danderyd lyssnar.

1 Alkohol

Ungdomar i Danderyd har sedan lång tid tillbaka **konsumerat alkohol i större omfattning än ungdomar i övriga kommuner** i Stockholms län. Årets Stockholmsenkät visar dock på en **positiv utveckling**, där fler pojkar i åk 9 i Danderyd väljer att helt avstå från alkohol jämfört med tidigare år. Samtidigt visar siffrorna att de som dricker konsumerar en större mängd i jämförelse med länsnittet.

UNGDOMS-KOORDINATORERNAS REFLEKTIONER:

Den vanligaste arenan för minderårigas alkoholbruk i Danderyd är hemmafester. Festerna kännetecknas av tomma hem utan närvarande vuxna. Med alkoholkonsumtionen följer en rad brott så som narkotikaanvändning, rattfylleri, sexuella trakasserier, misshandel och vandalism.

Visste du att...?

17% av pojkarna i åk 9 i Danderyd stor-konsumerar alkohol i jämförelse med länsnittet på **7%**.

24% av flickorna i åk 9 i Danderyd stor-konsumerar alkohol i jämförelse med länsnittet på **12%**.

Siffror från 2022 visar på att **mer än hälften** av de som storkonsumerar alkohol i årkurs 9 samt årkurs 2 på gymnasiet har också **någon gång brukat narkotika**.

■ Hur får ungdomar vanligen tag i alkohol?

21%

Från **kompisar** eller **kompisars syskon**

12%

Från **annan vuxen** som köper ut

15%

Från **egna föräldrar** utan lov

6%

Från **egna föräldrar** med lov

” *Du har nästan inget val om du inte vill förlora status*

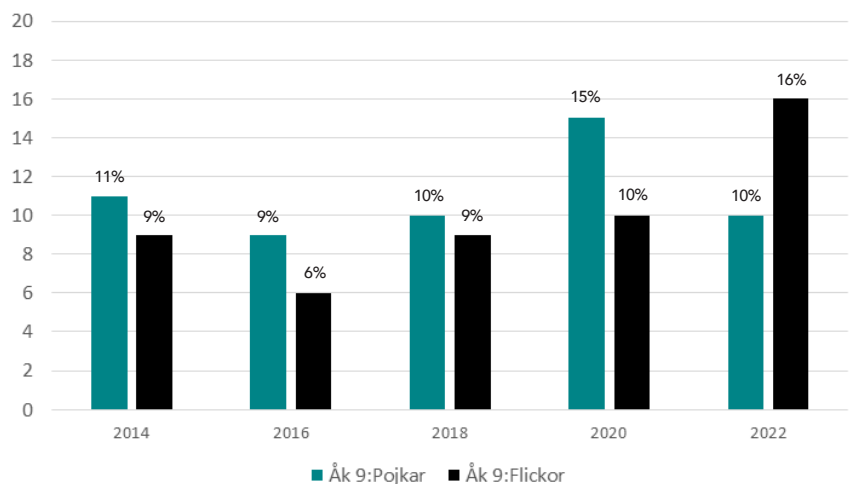
- Tjej, 16 år

Föräldrarnas inställning

I årskurs 9 tillåts **13%** av ungdomarna i Danderyd att dricka alkohol av sina föräldrar. Motsvarande siffra i länet är **7%**

Får du dricka alkohol för dina föräldrar? (Åk 9, de som svarat ja, %)

UNGDOMS-KOORDINATORERNAS REFLEKTIONER:

Du som förälder har den viktigaste rollen i ditt barns liv. Din inställning till ditt barns alkoholkonsumtion är av största vikt och har en stor påverkan på de val ditt barn gör.

Visste du att...?

Stockholmsenkäten visar att en större andel flickor i åk 9 får dricka alkohol för sina föräldrar, i jämförelse med pojkar. En större andel flickor i åk 9 är även **storkonsumenter** av alkohol. Detta är en förändring från tidigare år.

” Vi har aldrig träffat på en vuxen som har tackat nej till ett glas vin.

- Tjej, 14 år

2 Narkotika*

I både åk 9 och åk 2 på gymnasiet har andelen som brukat narkotika **minskat under de senaste två åren i Danderyd**. Dock **ökar bruket tydligt mellan åk 9 och åk 2 i gymnasiet**, framför allt bland pojkar, där Danderyd fortsatt visar på **något högre siffror än länsnittet**.

UNGDOMS-KOORDINATORERNAS REFLEKTIONER:

Den ökade legaliseringen av cannabis runt om i Europa påverkar ungdomarnas mer liberala inställning till bruket av cannabis. Vi uppmuntrar er föräldrar att läsa på och skaffa er en ökad kunskap om cannabis och dess konsekvenser.

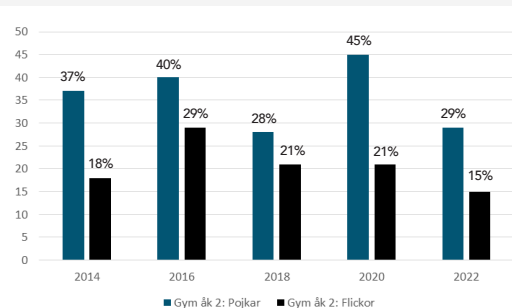
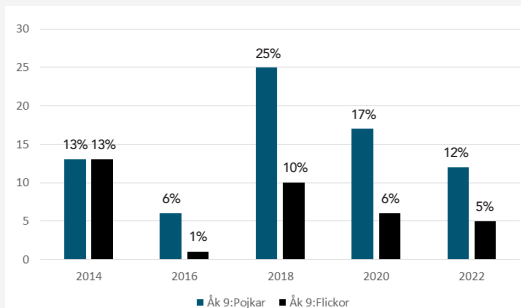
Visste du att...?

Cannabis är fortsatt den vanligaste drogen, framför allt i åk 2 på gymnasiet. Även användandet av **kokain**, **amfetamin** och **ecstasy** – så kallade festdroger – har ökat. Ökningen är särskilt markant bland tjejer.

1 av 3 pojkar
i åk 2 på gymnasiet uppger att de **någon gång har använt narkotika**.

1 av 7 flickor
i åk 2 på gymnasiet uppger att de **någon gång har använt narkotika**.

Har du någon gång använt narkotika? (De som svarat ja, %)

” Om man inte tar droger så är man en pussy

- Kille, 17 år

* samlingsbegrepp för all form av narkotika

3 Tobak

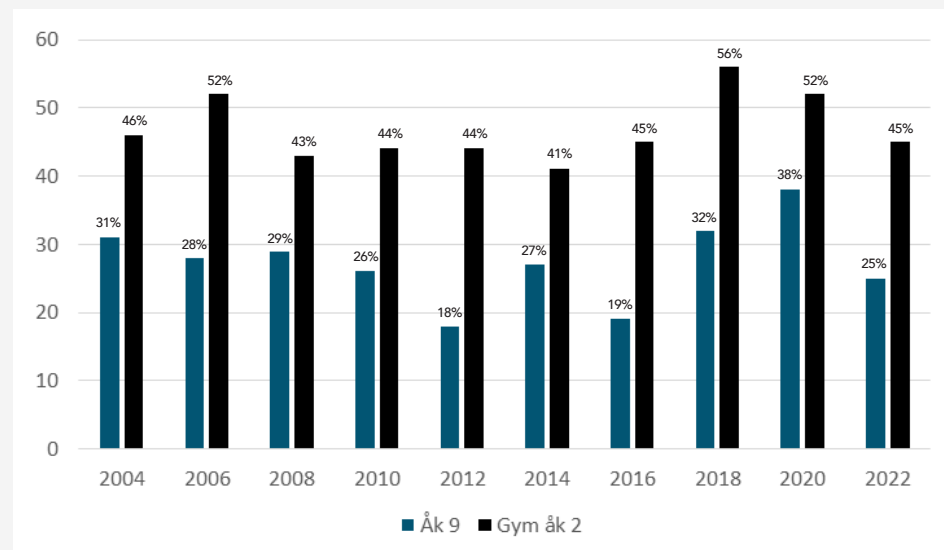
Möjlighet att prova narkotika

Stockholmsenkäten bekräftar att en **stor andel ungdomar** som inte använt narkotika i Danderyd, ändå har haft **möjligheten att prova**. Detta gäller framför allt elever i åk 2 på gymnasiet.

I **årskurs 9** i Danderyd har **25%** haft möjlighet att prova narkotika, motsvarande siffra i länet är **22%**

I **årskurs 2 på gymnasiet** i Danderyd har **45%** haft möjlighet att prova narkotika, motsvarande siffra i länet är **39%**

Har du som inte använt narkotika haft möjlighet att prova? (De som svarat ja, %)

Tobaksanvändningen i årskurs 9 har **minskat påtagligt** under 2000-talet.

Tobaksrökningen har till stor del ersatts av e-cigarettor och vitt snus. Samtliga flickor i åk 9 som uppger att de snusar dagligen eller ibland uppger att de snusar **vitt snus**, framför det traditionella bruna snuset.

Visste du att...?

Den första augusti 2022 kom en ny lag, vilken innebär att det nu är **18-årsgräns vid köp av vitt snus**. Lagen innebär även en viss reglering av marknadsföring till personer under 25 år. Innan lagen trädde i kraft uppger mer än hälften av de ungdomar i Danderyd som snusar dagligen eller ibland att de får tag i snus genom att själva handla i butik.

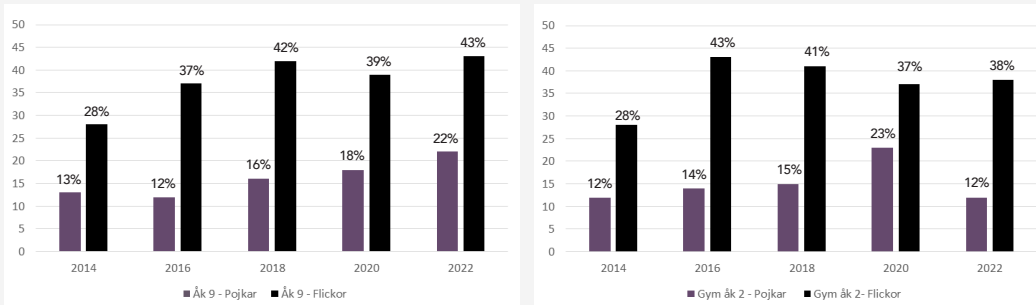

4 Psykisk hälsa

Den psykiska ohälsan bland flickor har under en längre period legat på högre nivåer jämfört med pojkarna. **Utmärkande för i år är att även pojkar i åk 9 visar på en försämrad psykisk hälsa.** För pojkar i åk 2 gymnasiet har den psykiska hälsan förbättrats.

I årskurs 9 svarar **43%** av flickorna respektive **22%** av pojkarna att de ganska eller väldigt ofta känner sig ledsna och deppiga utan att veta varför.

Ledsna eller deppiga utan att veta varför. (De som svarat ganska ofta/väldigt ofta, %)

UNGDOMS-KOORDINATORERNAS REFLEKTIONER:

Många ungdomar uppger idag att de har svårt att somna och/eller sover dåligt, vilket är den största förklaringen till de psykosomatiska besvären. En vanlig orsak till sömnbesvären är att de har svårt att lägga ifrån sig telefonen på kvällarna.

Visste du att...?

Psykosomatiska symtom är vanligare bland ungdomar som uppger att de har **svårt för att prata med sina föräldrar** om personliga bekymmer.

”*Sömlösa nätter, mitt huvud håller på att explodera. Tankarna snurrar, det spelar ingen roll vad jag gör, jag räcker ändå inte till. Jag är ändå inte bra nog.*

- Tjej, 15 år

Positiva förändringar

Årets Stockholmenkät har visat på **många positiva inslag som är värda att lyfta**. Bland annat väljer betydligt fler ungdomar bort alkoholen i både årkurs 9 samt årskurs 2 på gymnasiet.

Även inom narkotikaområdet har förbättringar skett. Hela 91% av andelen elever i åk 9 använder inte narkotika, vilket är den högsta siffran sedan 2014.

Ungdomskoordinatorernas analys över de positiva förändringarna är att föräldrar på grund av Covid-19 har varit hemma i större utsträckning. Detta har avsevärd minskat antalet hemmafester mellan 2020 -2022.

Visste du att...?

Statistik från Stockholm-senkäten 2022 visar på att Danderyds ungdomar har **starkare anknytning till sina föräldrar** i jämförelse med länet.

SPRID VIDARE TILL ANDRA FÖRÄLDRAR

Ditt uppdrag blir att berätta dessa tre punkter för tre vänner!

1. NOLLTOLERANS MOT ALKOHOL OCH TOBAK

Det är betydligt större risk när en ungdom dricker eller röker att den också testar på narkotika. Forsning visar på att ungdomar sällan går direkt till ett bruk av narkotika utan att ha testat alkohol eller tobak först.

2. STOPPA OTRYGGA HEMMAFESTER

Den viktigaste faktorn för att minska våra ungdomars bruk av alkohol, narkotika och tobak är att få bort hemmafester. Därigenom minskar vi även allvarliga följdbrott i form av misshandel, sexuella trakasserier, fylla, stöld med mera.

3. VAR EN POSITIV FÖREBILD

Ungdomar vill att vuxna ska vara vuxna. Se tips och råd till föräldrar.

6 Avslutning

En **god relation till sin förälder** är en av de **viktigaste skyddsfaktorerna** i ungdomens liv. Vad föräldrar säger spelar en stor roll, även om det inte alltid känns så.

Tydliga ramar och regler skapar en trygghet hos ungdomen och de ungdomar som inte har haft det har uppgett att de saknat det.

Kontakt

Ungdomschef:
Telefon 08-5689 10 86

Ungdomskoordinatorerna:
Telefon 073 662 00 34

E-post:
Ungtfokus@danderyd.se

Instagram:
Ungdomskoordinatorer

TIPS OCH RÅD TILL FÖRÄLDRAR FRÅN OSS:

1. **Uppmärksamma** och ge din ungdom beröm när de gör något bra men inte endast utifrån prestation.
2. **Var tydlig** med gränser
3. **Uppmuntra** och stötta ditt barn.
4. **Var tillgänglig** både fysiskt och emotionellt.
5. **Intressera dig** för ditt barn, till exempel genom att fråga dem vilka de umgås med och var de är på kvällarna.

UTBILDNING FÖR TONÅRSFÖRÄLDRAR

Ungdomskoordinatorerna erbjuder **ABC-tonår** samt **föräldrawebben** som är ett föräldrastödsprogram för alla tonårsföräldrar.

För mer info se Danderyds kommuns hemsida

Scanna för att veta
mer om Ungt fokus

LÄS MER PÅ [DANDERYD.SE/UNGTFOKUS](https://danderyd.se/ungtfokus)